

5523 - Аз миёни чаҳор мазҳаб кадомаш саҳеҳтар аст?

савол

Кадоме аз чаҳор имом бар роҳи дуруст ва бар манҳаҷи ҷамоати мусулмонон қарор дорад?

Ҷавоби муфассал

Аллоҳ таъоло моро ба пайравӣ аз Китоби азизаш ва суннати паёмбараш (дуруд паёми Аллоҳ бар ӯ бод) амр намудааст. Роҳи дуруст он аст, ки матнҳои шаръӣ бар асоси фаҳми саҳобагонӣ паёмбар (дуруд паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ва пайравонӣ онҳо аз миёни уламои муътабару муҷтаҳид фаҳмида шаванд. Аз ҷумлаи ин бузургон имомоне ҳастанд, ки ба ростӣ, адолат, пешвоӣ дар дин, дониш, фазилят, некӯкорӣ ва парҳезгорӣ шинохта шудаанд. Ба ин гурӯҳ чаҳор имоми мазҳабҳои фикҳӣ — Имом Абуҳанифа, Имом Молик, Имом Шофеъ ва Имом Аҳмад (раҳмати Аллоҳ бар ҳамаи онҳо бод) — дохил мешаванд.

Ҳамаи ин имомон пайрави матнҳои шаръӣ буданд ва тамоми талош, таълим ва фаъолияти илмӣ онҳо ба хоҳири густариши илми саҳеҳу дурусти шаръӣ равона шуда буд. Ҳамаи онҳо бар роҳи ҳақ қарор доштанд ва аз паёмбар (дуруд паёми Аллоҳ бар ӯ бод) пайравӣ мекарданд ва барои ин амр саъю кӯшиши зиёд ба харҷ медоданд.

Аммо иштибоҳ амрест, ки ҳатто аз баъзе саҳобакон низ сар задааст. Бо вучуди ин, дар Шариъат он масъалаҳое мавриди пайравӣ қарор мегиранд, ки далел бар онҳо қоим шудааст. Гоҳе мумкин аст далеле аз назари бархе аз донишмандон пинҳон монад, вале барои дигарон далелҳои дигаре ошкор гардад. Ин гуна ҳолат ҳаргиз ба дониш ва адолати онҳо ҳалал ворид намекунад, зеро ҳамаи онҳо дар ҷустуҷӯи ҳақ буда, онро таблиғ ва интишор мекарданд.

Агар саволдиҳанда бихоҳад пайрави яке аз ин имомон бошад ва дар мазҳаби ӯ бошад, пас бояд дар масъалаҳое аз ӯ пайравӣ кунад, ки бар онҳо далели саҳеҳу равшан вучуд дорад. Ин ҳамон чизест, ки матлуб (ва мақсуди Шариъат) аст. Бо ин вучуд, набояд нисбат ба ҳеч

яке аз ин имомон таассуб варзад. Ҳамчунин ҷоиз нест, ки инсон эътиқод дошта бошад, ки пайравӣ аз ҳар касе ғайр аз паёмбар (дурудӯ паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар ҳамаи гуфтаҳояш воҷиб аст.

Шахсе, ки салоҳияти баррасии гуфтаҳои уламо ва муқоисаи онҳо бо далелҳои шаръиро дорад, бояд он дидгоҳро бипазирад, ки бо далел мувофиқ аст. Аммо шахси омӣ, ки тавони баррасии далелҳо ва муқоисаи онҳоро надорад, аз олиме пайравӣ мекунад, ки ба дониш ва тақвои ӯ эътимод дорад ва тибқи фатвои ӯ амал менамояд.

Ва Аллоҳ донотар аст.